

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ' אב תשע"ח | דף היומי בבלי: זבחים קי.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד אמצע סעיף ג' "אבל כל שהוא מין אחד".
מוסרי: נפוצות ישראל פרק ד' מ"וכל-זה" עד תחילת פרק ה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יא 'והנה עד הנה דברתי' עד 'הקנאה גם היא'.

הדף היומי בהלכה

מה נקרא 'סמוך לסעודה' לענין היתר הברירה בשבת?

זאת - שְׁפָל שמורגש כי הברירה נעשית בסמוך לסעודה, הרי זה בכלל לאלתר. ובסעודה שמשותפים בה אנשים רבים, והברירה אורכת זמן רב - יש אומרים שמותר להתחיל את הברירה זמן רב לפני הסעודה; ויש אומרים שאין היתר אלא בתוך מחצית השעה הסמוכה לסעודה; ואם די בפחות ממחצית השעה, אין היתר אלא כפי הזמן הנדרש לברירה.

[ביאורים ומוספים דרשו שיט, 7]

כפי שלמדנו אתמול, ברירה בסמוך לסעודה, נחשבת לברירה על מנת לאכול 'לאלתר'. ומהו שיעור הזמן הנקרא 'סמוך לסעודה'? אם מיד לאחר הברירה מתחילה הסעודה, הרי זה נחשב לאלתר אף אם את המאכל הנברר עצמו יאכלו מאוחר יותר מחמת שהסעודה נמשכת זמן רב. ואם הברירה נמשכת זמן מה - יש שכתב שאין זמן מוחלט להגדרת לאלתר, והדבר משתנה מאדם לאדם כפי הזמן הנדרש לו להכנת האוכל; ויש שהגדיר

הדף היומי בהלכה

האם מותר לברור בגד לפני יציאה לדרך?

אינן 'דרך אכילה', והברירה אסורה. והיוצא מביתו למקום אחר ורוצה לברור דבר מה כדי ליטלו עמו ולהשתמש בו במקום היעד, כגון אשה היוצאת עם ילדיה ורוצה ליטול עבורם בגדים להחלפה (ראה תקציר למחר) - רבים מהפוסקים כתבו שהדבר אסור, כיון שהשימוש בחפץ אינו מיידי, ויש שהתיר זאת.

[ביאורים ומוספים דרשו שיט, 7]

הרוצה לברור מאכל הנמצא במקרר או במקפיא על מנת לחממו או להפשירו - יש אומרים שאף אם בדעתו לאוכלו מיד לאחר החימום וההפשרה, אין זה נחשב כברירה 'לאלתר', שכן האכילה היא השימוש בחפץ, וההפשרה והחימום אינם אלא הכנה לשימוש בו.

ויש מבדילים בין מאכל שנהוג לחממו או להפשירו בסמוך לסעודה דווקא, אשר לגביו נחשבות פעולות אלו כ'דרך אכילה' וכשימוש בחפץ, והברירה מותרת, לבין מאכל שאין הדרך לחממו ולהפשירו, אשר לגביו פעולות אלו

הדף היומי בהלכה

האם מותר למיין מאכלים בשבת על מנת לאוכלם לאלתר?

מתירים, ויש אוסרים, ויש מתירים באופן שאדם אחד יפזר, ואחר ימיין. ומותר להפריד שני מיני מאכלים ביחד על מנת לאוכלם לאלתר, כיון שזוהי דרך אכילה; אך אם חפץ לאכול רק אחד מהם, יוציא דווקא מין זה מהתערובת, כיון שהמין שאינו חפץ לאוכלו, נחשב כפסולת לגבי המין שחפץ לאוכלו.

[שו"ע שיט, א רג, משנ"ב יב-יג, וביה"ל ד"ה בורר, ד"ה היו, וד"ה לאכול, וראה שם

ד"ה ומניח; ביאורים ומוספים דרשו, 45]

איסור מלאכת 'בורר', אינו רק בהפרדת אוכל ופסולת, אלא גם בהפרדת שני מיני מאכלים זה מזה, דהיינו שאסור להפרידם בכלי אף כאשר חפץ לאכול את שניהם לאלתר, כיון שהוא מפריד תערובת בכלי, וזוהי 'דרך ברירה'; ולא 'דרך אכילה'; וכל שכן כשחפץ לאוכלם רק לאחר זמן. ואדרבה, בניגוד לאוכל ופסולת, בהם מתקנת הברירה רק את האוכל, במיין תערובת מאכלים הוא מתקן את כל חלקי התערובת.

ופיזור התערובת במטרה שהמאכלים לא יהיו מעורבים ויוכל למינם - יש

ענה הרבי מזוטשקא זצ"ל לאברך: "גם אני דאגן גדול מטבעי. פעם כשבני לא שב בזמן כמעט יצא לבי מדאגה, עד שאמרתי לעצמי - וכי בבית יש בידי לשמור עליו?! הרי ממילא אני זקוק לרחמי שמים ולשמירה עליונה"

הטיולים של הילדים מודירים שינה מעייניכם? - סגולה מדהימה ובלתי ידועה נגד פחדים, שהתגלתה על ידי שני צדיקים שהתנבאו בסגנון אחד בהפרש של מספר שנים!

מנחם מענדל ויזל

עשה כעצתו והבריא לחלוטין, עד שזכה להקים בית לתפארת בכרם בית ישראל. עברו כמה שנים שבמהלכן כבר נסתלק השמימה האדמו"ר מבוהוש, ולאותו אברך, שכבר נולדו לו בינתיים שני בנים, שבו הפחדים ביתר שאת ועוז, והוא לא ידע את נפשו. ועתה גם תקפוהו בעיקר חרדות ופחדים לשלום ילדיו ומשפחתו. באותם הימים נהרו הכל לעבר ביתו של זקן האדמו"רים (באותן שנים) מורי חמי זקני הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזוטשקא זי"ע. ויפן האברך אל ביתו של הרבי מזוטשקא וישטח לפניו את מעשה פחדיו וכו'. אמר לו הרבי, אף אני מטבעי דואג גדול הנני. ופעם אחת כשאחד מבני לא שב הביתה בזמנו הרגיל, כמעט יצא לבי מדאגה, עד שהרגעתי את עצמי - וכי כשהבן בבית יש בידי לשמור עליו? הרי ממילא זקוק הנני לרחמי שמים ולשמירה עליונה, א"כ מה לי הכא ומה לי התם! ...

אך האברך, שחכם היה, אמר לרבי: "נאים הדברים למי שאמרם, אך נפשי לא מצאה בזה מנוח כלל"...

אמר לו הרבי באותו מטבע לשון: "נו, אמור את הפזמון 'אמר ה' ליעקב - אל תירא עבדי יעקב' ארבעים לילות בטרם עלותך על יצועך, ותנצל!". וכן הוה, שנתרפא לגמרי מפחדיו עד עצם היום הזה. ויהי לפלא בעיני השומעים, כי סגולה זו איננה מובאת בשום מקום, ושני האדמו"רים נתנבאו בסגנון אחד.

סיפר לי חבר, שכאשר בנו יצא בפעם הראשונה לטיול לצפון עם הת"ת, הוא לא הצליח לתפקד במשך יממה שלימה. כל רבע שעה ניגש לחלון לבדוק את האופק, אחת לעשרים דקות פתח את יומן השיחות בטלפון וסגר בחזרה. וכשהבן חזר בלילה שזוף ומאושר, וצעק "איזה כיף היה", חשב לעצמו: מי יודע כמה שערות הלבנו בזקן שלי מהטיול הזה...

אז אם אתם מזדהים אתו וגם אתם סובלים מהתסמונת הזו של חרדה מיותרת מטיולי הילדים בימי בין הזמנים, אתם מוזמנים לקרוא סיפור מדהים שסיפר המשפיע הדגול פמ"מ הגה"צ רבי אלימלך בידרמן בהקשר לפסוק בפרשתנו (דברים ז' טו): "והסיר ה' ממך כל חולי וכו' - חולי זו הדאגה".

מעשה בבחור שהחל לסבול ל"ע מפחדים ודמיונות, וכידוע שסבל זה רב וקשה מנשוא. באותו הזמן היה ביתו של הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זי"ע בבני ברק - תל תלפיות, בהיותו זקן האדמו"רים ורבים נהרו לקבל עצתו וברכתו. אף בחור זה החיש פעמיו לבית האדמו"ר מבוהוש, הרבי שמע והקשיב לקול בכיו, ונתן לו להריח טבק מקופסה שהיתה שמורה עמו כירושה מזקנו הרה"ק מרוז"ין זי"ע, ולאחר מכן אמר לו: "נו, אמור את הפזמון 'אמר ה' ליעקב - אל תירא עבדי יעקב' ארבעים לילות בטרם עלותך על יצועך, ותנצל" (סגולה זו אינה מובאת בספרי הסגולות, ומי יבוא בסוד שיח קדושים). וכן הוה, הבחור

הסיפור היומי

התברר לנו שמקודם אירעה רעידת אדמה קלה, ולכן רוצה הנהג הערבי לברוח לירושלים, שבה גרים יהודים רבים, בעוד בעל המלון רוצה שנשאר בשכם כדי שאנו היהודים נגן על משפחתו ורכושו...

כשערביי שכם זכרו את רעידת האדמה בה נהרגו מאות ערבים ואף לא יהודי אחד

וְהָיָה מְהֵרָה גְדֻלָּה (דברים ז' כג)

השהות במלון. אשלח אתכם על חשבוני מחר לירושלים. הוא התחנן שלא ניסע! והנהג לעומתו: 'בואו מהר, אני לא נשאר עוד רגע בשכם'. ואנו עומדים נבוכים... נודע לנו שהיתה לפני רגעים ספורים רעידת אדמה קלה, ומפחד רעידת אדמה נוספת רוצה הנהג הערבי לברוח לירושלים, שבה גרים יהודים רבים. הנהג הערבי העדיף את סכנת הדרכים, מאשר להשאר בשכם, העיר הערבית, וממש מאותו הטעם רצה בעל המלון שנשאר לישון בשכם, כדי שאנו היהודים נגן על משפחתו ורכושו... פרצה מריבה בין הנהג לבעל בית המלון. לבסוף ניצח הנהג ובעל המלון ליוה אותנו בדמעות ותחנונים אולי נתחרט...

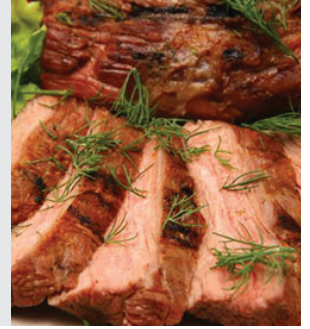
גם הערבים זכרו את הרעידה הקודמת בארץ ישראל, שבה נהרגו מאות ערבים, ואף לא יהודי אחד... בשכם לבדה מתו מאה ושלושים ערבים, והרופא היהודי שהיה גר בה נסע עם משפחתו לירושלים יום לפני הרעידה. הבית שבו גר נהרס כליל, וכל יושביו נהרגו, ויהי לפלא.

(נר לשולחן שבת מתוך 'על חומותיך ירושלים')

סיפר רבי משה בלוי זצ"ל: "לפנות ערב אנו שבים מנצרת לירושלים. לפני שכם יורד גשם שוטף, ומכיון שבין שכם לירושלים ישנה עליה קשה בהר, הנהג הערבי מפחד להמשיך בנסיעה בגשם ובערפל. אין הוא רואה את הדרך, וחושש שהמכונית תחליק. כל התנגדותנו לא הועילה, ועל כורחנו הוא עוצר בשכם. אנו נכנסים למלון ערבי, אוכלים מעט, ומסתדרים לישון.

פתאום אנו מרגישים 'תנועה' ורעש ריצת רגליים. כל אורחי המלון רצים בבהלה, ואנו לא יודעים מה קורה פה. והנה נכנס למלון הנהג הערבי שלנו, כולו מבוהל ופניו מביעות אימה, ואומר לנו: 'בואו ניסע מיד לירושלים'. אנו שואלים: 'איך אפשר? והלא גשם שוטף וערפל וסכנה?!' והוא מתעקש ואומר: 'אם לא תבואו איתי אסע לבדי, ומחר תחפשו מונית אחרת'.

תוך כדי דיבור נכנס בעל המלון רועד בכל גופו: 'בשם אלוקים אל תסעו לירושלים! אל תעזבו אותנו! יש לי אשה וילדים, אני לא אקח מכם כסף על

סבתי סיפרה כי בשואה נתנו להם הנאצים ימ"ש לאכול רק נבילות וטריפות. ואמנם מותר היה להם לאכול משום פיקוח נפש, אולם כשאמה ע"ה קיבלה פעם בשר 'דבר אחר' - הכשירה אותו כדת וכדין באומרה: לפחות לא נשכח כיצד יהודי אוכל בשר כשר

וְשִׁמְתֶם אֶת דְּבַר אֱלֹהִים (דברים יא, יח)

וכתב רש"י, מהספרי (עקב פיסקא מג): "ושמתם את דברי" - אף לאחר שתגלו היו מצויינים במצוות, הניחו תפילין עשו מזוזות כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו, וכן הוא אומר (ירמיהו לא, כ) "הציבי לך ציונים", ע"כ. בספר צרור המור (להר"ר אברהם סבע זצ"ל ממגורשי ספרד - לעיל ו,ה) כתב: שאם יגזרו שלא יניחו תפילין כמו שקרה בימי חכמי התלמוד (שבת מט.) וקרה ג"כ בפורטוגל, ראוי שתעשה לך סימנים ותקשור חוט השני (אדום) על ירך, שיזכיר לך גם את התפילין שבין עיניך ע"ד "הציבי לך ציונים".

בספר "בסתר רעם" (הלכה הגות ומנהיגות בימי השואה - א. פרבשטיין עמ' 140) מסופר על ארוע שהתרחש בברגן בלזן, בחודש אב תש"ד, למחנה זה הובאו יהודים מאמסטרדם עם רבם הרב דסברג רבה של חרונינגן, והועסקו בעבודת כפיה, אחד הניצולים ר' יונה עמנואל העיד על מקרה שאירע ביום השבת, שהיה יום עבודה רגיל בו עסקו בפירוק אגוזי משי: "היתה זו עבודה קלה, בישיבה, אם כי מבחינת שבת היה זה איסור מלאכה, איסור מפרק, איסור תורה!... ישבתי מול הרב דסברג, פתאום נאנח הרב ואמר: 'אנחנו שוכחים שהיום שבת, יודע אני שמותר לנו לעבוד, אבל אסור לנו לשכוח שהיום שבת, לזה אין היתר,

רצוי שאחד מאתנו ישב כאן אך לא יעבוד, לא יפרק אגוזים, ואז כולנו נחוש שהיום שבת. היינו המומים כולנו בסכנת נפשות והרב מתריע שאנו שוכחים שהיום שבת, קבלנו את הצעתו של הרב וכך עשינו", ע"כ.

א"ה - סבתי שתחי' מספרת שבימי השואה האיומה, נתנו להם הנאצים ימ"ש לאכול רק בשר נבילות וטריפות, ובשר חיות, ואמנם מותר היה להם לאכול מפני פיקוח נפש, אולם אמה ע"ה כשקיבלה פעם אחת בשר של דבר אחר היא הכשירה את הבשר האסור, באומרה שאמנם מותר לנו לאכול, אבל אין לנו לשכוח את הדרך והצורה בה אוכל יהודי בשר כשר. וסיפרה שכשקיבלה בשר זה היה זה בערש"ק, ובליל שבת השיגה אמה ע"ה נרות, ועל השולחן היו מונחים זה ליד זה נרות שבת קודש, ולהבדיל בין קודש לחול בשר הדבר אחר. והנה את פעולת הכשרת הבשר עשתה מתוך רגש יהודי של "הציבי לך ציונים", וחינוך ילדיה, אולם באמת כך הדין, שכיון שאיסור אכילת בשר אסור, ואיסור אכילת דם, הם ב' איסורים נפרדים, א"כ גם כשהותרה אכילת הבשר מפני פיקוח נפש לא הותרה אכילת דם, וצריך להכשיר את הבשר.

(קב ונקי)

דרמה של גבורה יהודית בקו 972 מחיפה לירושלים, כשהמגיד הירושלמי נשא דרשה בבית כנסת ריק, ומה השיב הגר"ח קניבסקי על השאלה האם יכול לצמוח עוד 'סטייפלער'?

סקירה קצרה ותמציתית מפי עורך עלון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן על התכנים המיוחדים שיופיעו בעלון השבוע אי"ה

לרגל יום היא"צ של מרן הסטייפלער זצ"ל, בכ"ג באב, הבאנו בגיליון שיחה מיוחדת שהתקיימה לפני מספר שנים עם בנו מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, בה סיפר מדוע הקפיד אביו זצ"ל על שינון משניות בעל פה, איזה פשט חדש בברכת 'שעשה לי כל צרכי' נודע לו רק בסוף ימיו והצטער על שלא ידע אותו קודם, מתי היה מטייל עם ילדיו, וגם: תשובתו של מרן שליט"א על השאלה האם בדורנו יכול לצמוח עוד 'סטייפלער'?

ועוד בגיליון השבוע: כשבעל השמירת שבת כהלכתה' ובעל 'משאת המלך' יצאו יחדיו לבדוק את כשרות העירוב סביב כפר מירון; דרמה של גבורה יהודית שהתחוללה באוטובוס קו 972 מחיפה לירושלים; משגיח הכשרות מצפת שבנה סטנדר מיוחד שיוכל להעמידו על הפרדה שעליה הוא רוכב לטבריה; מדוע בנה 'חפץ חיים' סוכה שלוש פעמים; היהודי שבעט בדלי שהיה מלא מים מבארה של מרים; ובעל בית אבות שהצליח להחזיר בתשובה קשישה בת 85. מה חשוב יותר – תפילת ערבית במנין או אמירת 'גוט שבת' לתלמידים? ומה השיב מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל לנדיב ששאל האם עליו להימנע מביקורים אצל גדולי ישראל בעקבות הכבוד שהם חולקים לו על תרומתו לעולם התורה. בתוך יריעה מיוחדת על המגיד הירושלמי הגה"צ רבי בן ציון ידלר זצ"ל, נספר על שתי מילים בודדות שהשמיע באחד מקיבוצי השומר הצעיר, שפעלו את פעולתן כעבור שנים; על הדרשה שנשא ביום שרבי בבית כנסת ריק בירושלים, אך לבסוף התברר כי נער אחד הקשיב לה מבעד לחלון; ועל הוויכוח התורני שעורר פעם כשהתארח בסעודה שלישית בביתו של הסטייפלער.

כל זאת טעימה על קצה המזלג בלבד מהתוכן המיוחד והמרתק המצפה לנו בגיליון השבוע. קראו ותחי נפשכם!

בפרשתנו מופיע הפסוק "ואכלת ושבעת וברכת" ממנו נלמדת מצות ברכת המזון. בגיליון השבוע נקרא על היהודי מרחוב צפניה בירושלים, שבעקבות דרשה ששמע בילדותו מהגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל קיבל על עצמו לברך תמיד במתינות ובכוונה, ובזכות כך מעולם לא חסרו מזונותיו – כולל בימי השואה, במחנות הריכוז וההשמדה, כאשר כולם מסביבו התהלכו כחושים מרעב והוא תמיד היה שבע ובריא. השתלשלות האירועים הנסית לה זכה מובאת בהרחבה בגיליון, לצד סיפורי פלא שלא מעלמא הדין שאירעו עם צדיקים שהקפידו שלא לברך אם אין בסביבתם מי שיענה 'אמן'.

ועוד בענין זה: הסגולות הנפלאות הטמונות בברכת המזון; מה חיפש תושב העיירה מוש בבית הקברות בעת ששריפה איימה לכלות את ביתו; ושאלתה התמימה של ספרנית בספריה הלאומית על נוסח מסוים בברכת המזון, שהתשובה עליה הגיעה בזמן הקריטי והצילה נשמה יהודית.

בהקשר לימי בין הזמנים שבעיצומם אנו עומדים, מופיע בגיליון לקט מיוחד ומרתק של עובדות והנהגות מגדולי ישראל. ביניהם: תיאורו המלבב של הגרמ"פ שיינברג זצ"ל על הקעמפ בלונא יחד עם מרן הגאון רבי שמעון שקופ. נופש בין הזמנים של 'חזון איש' בעיירה וואלקניק. מה הדבר הראשון שהיה הישועות משה' מוויזניץ עושה כשהגיע למקום הנופש שלו בשווייץ, ומדוע הקדים ללמוד שם את 'אור החיים' של פרשיות אלול ותשרי.

עוד נקרא בגיליון, על תשובתו המדהימה והנוקבת של 'חזון איש' לבחור ששאלו כמה שעות ללמוד בבין הזמנים, היכן נפש הרבי מתולדות אהרן בעל 'דברי אמונה', איזה ספר היה הגר"ש אלישיב נוטל עמו כאשר יצא למנוחה, ומה קרה עם הבחור שנכנס לביתו של האדמו"ר רבי ישראל מרדכי מרחמיסטריווקא זצ"ל לאחר שבוע של בין הזמנים שבו לא למד מאומה.

זהירות ממקומות עבודה בחופשה, כמות מצומצמת של ספרי 'בדיקת המזון כהלכה' לחלוקה, ומאגר ספרים בכתב ענק לכבדי ראייה

לזיכוי הרבים: לקט נבחר מתוך מדורי המכתבים בעיתונים החרדיים

מוגדל מאד ומסודר, ובאופן המיקל מאד על קריאתו השוטפת אף לכבדי ראייה, אשר אין ביכולתם לקרוא ספרים רגילים. זה עוזר אף לאלו שגם עם זכוכית מגדלת אינם מסוגלים לקרוא כתב רגיל. ניתן להדפיס הקובץ או לקרותו כך. הקבצים כוללים חומש שנים מקרא ואחד תרגום, חומש עם קצת מפרשים, או עם רש"י בלבד, משנה עם פירוש רע"ב, תהלים, שיר השירים, פרק שירה, ספרי מוסר והלכה ועוד. נשמח לזכות את מי שצריך ולשלוח לו את הקבצים בחינם. נא לפנות לכתובת מייל ולציין איזה ספר רוצים: targetora@gmail.com בברכת התורה

חלוקת ספרי בדיקת המזון כהלכה

באפשרותנו לחלק כמות מצומצמת של ספרי 'בדיקת המזון כהלכה' - ג' כרכים, מאת הרב משה ויא שליט"א, לשיבות גדולות ובתי מדרש - לזיכוי הרבים. ישיבות גדולות ובתי מדרשות שעדיין אין ברשותם את שלושת הכרכים או חלק מהם, יכולים לשלוח מכתב בקשה ל'מכון להנחלת ההלכה' ת.ד. 57510 ירושלים, או לפקס 02-5829089 או מייל: vayemoshe@gmail.com ובו יציינו: 1. שם, כתובת וטלפון של המוסד. 2. מספר הלומדים/ המתפללים בביהמ"ד. 3. אילו כרכים של 'בדיקת המזון כהלכה' חסרים.

המארגנים

מקומות עבודה בחופשה

במסגרת עבודתי במשרד רואה חשבון בתל אביב, התעוררו בעיות רוחניות מהותיות שהצרכי שאלת רב האם ניתן במצב הקיים להמשיך לעבוד במקום. כדי למצות את האפשרויות לפתרון, ניסיתי לדבר על כך עם המעסיקים, אך ללא הצלחה יתירה. והנה באחד הימים האחרונים, בעודי מנסה לאמוד את המצב על מנת להציג את הפרטים המלאים בפני הרב, אני רואה לפניי בת סמינר, שהרושם שעולה ממנה הוא של בת טובה מאוד. היא מספרת שהיא התקבלה לעבודה במקום לימי החופשה, ושכמוה עומדות להגיע עוד שמונה בנות. שאלתי אותה אם הן או הוריהן ביררו על המקום, והתשובה הייתה שהן אכן ביררו, ושמעו שעובדות כאן שלוש נשים חרדיות ואם כן כנראה שהכל בסדר. ההורים מתנחמים בעובדה שמדובר בזמן קצר, אך מתוך היכרות עם השטח ניתן לומר, שבמקום כמו אצלנו ובמקומות רבים נוספים, ישנם מכשולות שעלולים, גם בתוך זמן קצר, להוריד לטמיון שנים רבות של השקעה בבת הסמינר. מוכרחים לברר היטב מראש, הן על איכות החסימה של האינטרנט, והן על ההפרדה מהחברה המעורבת - בכל הפרטים המחויבים, בכדי שלא נהיה חלילה צועקים על לשעבר.

מ.ל. אלעד

גמ"ח ספרים בכתב ענק לכבדי ראייה

ניתן בס"ד להשיג אצלנו קבצים בפורמט PDF של ספרי קודש בסיסיים, בכתב

הש"ת היומי

בישיבת 'תורת ישראל' נערך קעמפ במחיר מסובסד של 400 ש"ח. הנרשמים עד שבוע מראש ישלמו מחיר מוזל של 380 ש"ח. האם הדבר מותר?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

עבור המתנת המעות. ובאופן הנ"ל, מותר גם לשלם במזומן, שכן אף שבפועל הוא מלווה כסף, ההנחה אינה עבור המתנת המעות, שהרי גם ב'צ'ק דחוי היה מקבל את ההנחה. וכל זה כשההנחה מקבלת צ'ק דחוי למוטב בלבד, שאינו ניתן להעברה. אכן יש פעמים שמקבלים צ'ק דחוי ומשתמשים בו לפני התאריך שלו, על ידי שמעבירים אותו לספקים כתשלום, ובאופן זה, אף שיהיה מותר לתת מראש צ'ק דחוי - יהיה אסור לשלם במזומן, כיון שאם יש להנהלה מטרה לקבל כסף מראש, ומה שהם מוכנים לקבל צ'קים זה כיון שהם יכולים לשלם בהם עבור המוצרים - נמצא שההנחה היא עבור המתנת המעות. ובספר התשובות להלכות ריבית להגר"פ וינד שליט"א [חלק א תשובה קכט וחלק ג' תשובה רמח] התבארו הדברים בהרחבה.

שאלה: בישיבת 'תורת ישראל' נערך קעמפ במחיר מסובסד של 400 ₪. הנרשמים עד שבוע לפני הקעמפ ישלמו מחיר מוזל של 380 ₪ אם ישלמו בשעת ההרשמה. נשאלת השאלה, האם מותר לשלם מראש, כיוון שיוצא שעבור המתנת המעות מקבל הבחור את הקעמפ ששווה 400 ₪, בפחות כסף. **תשובה:** יש בזה שאלה של ריבית, ויש פתרון להתיר באופנים מסוימים. תחילה יש לבאר, שכשמשלם מראש יוצא שהוא מלווה להנהלת הקעמפ כסף לשבוע, ואם נותנים לו הנחה זו רבית. כיון שמחיר הקעמפ הוא 400 ₪ והוא הלווה להנהלה 380 ₪ ומקבל קעמפ ששווה 400 ₪.

אכן האיסור הוא רק כשדורשים תשלום במזומן בלבד, אבל אם אינם זקוקים לכסף מראש ומוכנים לקבל צ'ק דחוי, ועיקר מטרתם היא לדעת ולהיערך לכמות הנרשמים - אז מותר, כיון שההנחה היא תמורת ההרשמה מראש ולא

חשבתי שהם נהגו ברמאות, והדביקו את התיזמת וכדו' ועכשיו נפתח הדבק. מאוד רגזתי, ירדתי מהאוטובוס וחשבתי לומר להם: ככה אתם עושים? לוקחים תשלום מיוחד ונותנים לולב פסול?

המעשה שרשם הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל במחברתו

אתם עושים? לוקחים תשלום מיוחד ונותנים לולב פסול? ועל עצמי נזפתי, איך לא בדקתי היטב לפני שהלכתי. "ובתחנה השניה, חשבתי, לא אכעס וארגז, אלא אומר להם בשקט. ובתחנה השלישית חשבתי, שלא אדבר עמם כלל ולאכה למוכר אחר. וכך עשיתי, וקניתי לולב שלישי בזול. "שלושת הלולבים בידי, וחזרתי הביתה, והנה אומר לי בני 'איזה לולב מהודר!' - ומראה על הנחלק. זה מהודר? - תמהתי. 'ודאי' [השיב], ומראה לי כי אינו נחלק כלל, אלא שני העלים נפרדים המה, וכל אחד כפול. וחשבתי מה היה קורה אילו הייתי מתפרץ עליהם בכעס".

(איש לרעהו מתוך 'ויאמר הנני')

"טבע האדם מתעורר לכעס, ואם הוא מתגבר עליו שאפילו בשעת הכעס עצמו לא יעבר הרבה, ומתגבר עליו, שאפילו אותו הכעס הקל לא יעמוד בו זמן גדול אלא יעבור וילך - ודאי שראוי לשבח הוא" (מסילת ישרים פרק יא). תחת הכותרת "מעשה בלולב", כתב הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל במחברתו, מלה במלה, את המעשה הבא: "הסוכות מתקרב, ואין לולבים בעירנו, וביאוש נסעתי לפתח תקוה לשוק, והנה מצאתי שני נערים והם הציעו לי משופרא דשופרא (כלשונם). ואחרי העיון בלולבים קניתי מהם שני לולבים ושלמתי להם יותר מהרגיל. "בנוסעי באוטובוס בחנתים, והנה אחד נחלק לגמרי (וחשבתי שהם נהגו ברמאות, שהדביקו את התיזמת וכדו' ועכשיו נפתח הדבק). מאוד רגזתי, ומיד ירדתי מהאוטובוס בכיוון חזרה ולקחתי האוטובוס הנגדי. וחשבתי לומר, ככה

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם לספר על עוולה שעשיו לו כדי להפיג את צערך מליבו - נחשב כסיפור לשון הרע לתועלת?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

את אשתו מדאגותיה והדברים המציקים לה, ולא יתכן א"כ שיהיה אסור לה להציען בפניו, מ"מ ברור שאין שעבוד זה מתיר לעבור על איסור לשון הרע, ואף כשהוא לתועלת קשה שיתקיימו כל התנאים, כגון שתבדוק היטב שבאמת השני עשה לה רע ואין זה רק טעות שלה מחמת שנוגעת בדבר, וכן שתכוון לתועלת בלבד ולא בדרך התרעמות וכעס על המזיק אלא רק להסיר דאגתה, וכן שאינה יכולה להסיר הדאגה בלא להזכיר את השם של המזיק [או לספר לאדם שאינו מכיר]. ולגבי השמיעה ממי שמספר להפיג דאגתו, כתב הספר חסידים (סי' סד) שמצוה לשומעו, ואם אפשר, יתקן ויחבבו אצל חברו. והוסיף שאם הנפגע מספר זאת גם לאחרים כי הוא מתכוין להוציא עליו שם רע אין לשמוע לו אלא לגעור בו [שכן להפיג דאגתו בד"כ די בסיפור לאדם אחד]. וראה בספר חסידים (שם) שמשמע שמותר לספר אף כשמועיל רק לשכך כעסו או צערו. ובח"ח כאן יש שביאר (נתיבות חיים), שדוקא אם חבירו חטא נגדו ולבו כבד וקשה לו להחזיק הצער בלב, נחשב הדבר לתועלת, מחמת שמועיל לעתיד להסיר הדאגה, וכעין זה כתב הגרש"ד מונק (מרפא לשון ח"א עמ' לב).

בסעיף י"א למדנו, כי אסור לאדם לספר על עוולה שעשה לו פלוני, אפילו שיש בזה תועלת להציל אחרים מפניו, כי רחוק הדבר שיכוון בזה לתועלת, ומן הסתם כוונתו תהיה לנקום באותו פלוני ולפרסם גנותו על שפגע בו. בהמשך לכך, בסעיף י"ג הנלמד היום בסדר הלימוד היומי כותב החפץ חיים, כי למרות זאת, כאשר התועלת היא עבור המספר עצמו, שעל ידי כך יציל עצמו בעתיד מאותו פלוני, או שהשומעים יוכיחוהו ועל ידי זה ישיב לו הגזלה וכדומה, נראה שמותר [בהצטרף שאר התנאים הדרושים לכך, עיין בפנים]. בהגה"ה מוסיף החפץ חיים, כי "אפשר דהוא הדין אם כוונתו בסיפורו הוא כדי להפיג את דאגתו מליבו, הוי כמכוון לתועלת על להבא". בביאורים ומוספים מביאים כי כן נקט הגר"נ קרליץ, ומה שכתב הח"ח בלשון "אפשר", יש שכתב שכן דרכו לפעמים בדבר מחודש ללא מקור, לכתוב בלשון "אפשר". אכן הגר"ש הומינר בספרו עיקרי דינים השמיט דבר זה, וכתב שטעמו מפני שהח"ח כתב זאת כמסתפק, ועוד, שיכול לבא מזה מכושלים גדולים, שתמיד יאמר המספר שיש לו צער ומוכרח לספר, ועל האדם ליישב דעתו ולהימנע מלספר ויש שהוסיף, שאף שיש סוברים שמהשעבודים המוטלים על הבעל הוא להרגיע